

Дем'янишин Василь

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Дем'янишин Василь

аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

МОДЕРНІЗАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОГО ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Стратегія реформування системи управління державними фінансами, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.02.2017 р. № 142-р передбачала істотні зміни у функціонуванні фінансової системи, включаючи незалежний зовнішній фінансовий контроль [1]. Цей контроль здійснюється неурядовими організаціями, що є запорукою забезпечення прозорості під час використання фінансових ресурсів у державному секторі. Вищим органом зовнішнього фінансового контролю є Рахункова палата України (далі - РПУ). Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» передбачені позитивні зрушення в системі зовнішнього фінансового контролю, зокрема: використання міжнародних стандартів аудиту; широка гласність результатів аудиту; значне розширення інформаційної бази; запровадження практики оцінювання вразливості суб'єктів державного сектору стосовно корупційних ризиків та напрямів зниження цих ризиків тощо [2].

Однак у роботі РПУ мають місце недоліки. Так, діяльність палати не розповсюджується на комунальну власність та органи місцевого самоврядування. Контроль за виконанням пропозицій палати є обмеженим. Механізм аудиту у багатьох випадках не відповідає міжнародним стандартам. До завдань, які ставилися державою перед органами РПУ відносяться: розробка та впровадження стратегічного плану розвитку РПУ; розширення можливостей РПУ стосовно здійснення контрольних процедур у чіткій відповідності до міжнародних стандартів INTOSAI та ISSAI; поглиблення консультативної спроможності та координації роботи РПУ з Верховною Радою України.

У зв'язку із зовнішніми та внутрішніми викликами, посиленими вимогами суспільства до РПУ, значними змінами у політичному середовищі, виникла необхідність подальшої модернізації діяльності РПУ. Тому Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 29.12.2021 р. № 1805-р схвалив Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки, відповідно до якої перед РПУ були поставлені завдання активізувати роботу

стосовно імплементації міжнародних стандартів аудиту, посилити взаємодію РПУ з Верховною Радою України та іншими зацікавленими сторонами [3].

У найближчій перспективі доцільно охопити усі сфери та об'єкти державного сектору за допомогою ризикоорієнтованої оцінки практики управління публічними фінансовими ресурсами та майном. Бажано сформувані критерії планування проведення зовнішніх аудитів, що давало б можливість суспільству бути впевненим у якості виконання усіх бюджетних програм, в ефективному, економному та раціональному використанні фінансових ресурсів публічного сектору економіки.

Зміцнення фінансової дисципліни у публічній сфері за посередництвом РПУ можливе за умови підвищення відповідальності усіх суб'єктів державних фінансових відносин за фінансові зловживання, прийняття та виконання нераціональних й неефективних управлінських рішень. Свою діяльність РПУ має координувати та співпрацювати з Верховною Радою України, органами державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронними та антикорупційними органами.

Результати роботи РПУ повинні бути доступними і зрозумілими громадськості, джерелом правдивої інформації про якість та ефективність управління державними фінансовими ресурсами і публічним майном. Суспільство повинно довіряти РПУ на рівні з іншими органами державної влади.

Доцільним є запровадженням в Україні аудиту відповідності в якості одного з видів зовнішнього незалежного аудиту згідно з стандартами INTOSAI. Бажано також посилити інституційну спроможність РПУ з метою запровадження в Україні зовнішнього фінансового аудиту консолідованої фінансової звітності. Для посилення консультативної та експертної ролі РПУ пропонується використовувати механізм розгляду відповідними комітетами Верховної Ради України всіх аудиторських звітів палати для прийняття законодавчою владою конкретних заходів парламентського контролю.

Література

1. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.02.2017 р. № 142-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-p> (дата звернення: 1.05.2023).

2. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19/conv#Text> (дата звернення: 1.05.2023).

3. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-p#Text> (дата звернення: 1.05.2023).